

Nr 46.

Ankom till riksdagens kansli den 3 juni 1936 kl. 11 f. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
ändrade bestämmelser för biskoparnas avlönande
m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.*

Genom en den 17 april 1936 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 242, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna vid propositionen fogade förslag till

- 1) ändrade bestämmelser för biskoparnas avlönande jämte nya grunder för dispositionen av därtill avsedda medel;
- 2) förordning angående förvaltningen av de för biskoparnas avlönande anslagna fastigheter;
- 3) lag om ändrad lydelse av 3 och 6 §§ lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond; samt
- 4) lag om ändrad lydelse av 6 § lagen den 4 januari 1927 (nr 1) angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt.

I samband med behandlingen av propositionen har utskottet förehåft två i anledning därav väckta likalydande motioner, nr 425 i första kammaren av herrar Sandström och Bergqvist samt nr 808 i andra kammaren av herr Lindmark m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte vidtaga den ändring i Kungl. Maj:ts ovan under 3) angivna förslag till lag om ändrad lydelse av 3 och 6 §§ lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond, att i vardera paragrafen i stället för orden: »jämligt av Konungen och riksdagen antagna bestämmelser» insättas orden: »jämligt av Konungen, riksdagen och kyrkomötet antagna bestämmelser».

I fråga om de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen. Beträffande motiveringen till motionärernas yrkande får utskottet hänvisa till motionerna.

Inledning.

Nu gällande lönereglering för rikets biskopar är i huvudsak bestämd efter grunder, vartill förslag efter framställning av rikets ständer framlades av Kungl. Maj:t i proposition till ständerna vid 1859/1860 års riksdag. Den allmänna utveckling, som sedan dess ägt rum, har kommit dessa, i princip på naturaavlöningsystem uppbyggda grunder för biskoparnas avlönande att framstå såsom i mångt och mycket föråldrade.

Kravet på en förändring härutinnan har ock vid upprepade tillfällen föranlett framställningar och uttalanden från riksdagens sida.

Sålunda anhöll riksdagen i skrivelse den 28 mars 1913, nr 39, i anledning av väckt motion (II: 116), att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning rörande ändrade grunder för biskoparnas avlöning samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Riksdagen framhöll, att de grunder för biskoparnas avlöning, som fastställts genom kungl. brev den 15 juni 1861, icke längre kunde anses tillfredsställande, bland annat därutinnan, att avkomsten av de åt biskoparna anslagna tionden, hemman och prebenden dåmera otvivelaktigt uppginge till helt andra belopp än vad vid nämnda tidpunkt beräknats. En förändring i avlöningsformen borde äga rum och detta så mycket hellre, som det icke förefunnnes någon anledning att, sedan det övriga prästerskapets avlöningar då reglerats efter nya grunder, enbart i avseende å biskoparna bibehålla de gamla avlöningsformerna.

I anledning härav tillkallades på sin tid dåvarande kanslirådet H. Tigerschiöld att verkställa förberedande utredning beträffande ny löne-reglering för rikets biskopar. Den av Tigerschiöld verkställda utredningen, vilken icke kom att föranleda någon Kungl. Maj:ts framställning i ämnet, är numera på grund av de förändrade förhållanden, som sedermera inträtt, i åtskilliga delar föråldrad.

Sedermera — i samband med fråga om särskild ny reglering av biskops-lönen i Lunds stift — anförde riksdagen i skrivelse den 22 april 1925, nr 122, under erinran om 1913 års riksdags framställning i ämnet, bland annat, att riksdagen hölle för önskvärt, att frågan om ändrade grunder för biskoparnas avlöning snart måtte bliva föremål för prövning och beslut av Kungl. Maj:t, vare sig en dylik prövning borde grundas på den då redan föreliggande utredningen eller Kungl. Maj:t funne skäligt låta verkställa en ny utredning i frågan.

Slutligen anhöll riksdagen i skrivelse den 27 maj 1931, nr 261, i anledning av väckt motion (I: 8), att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande ändrade grunder för biskoparnas avlöning och därmed sammanhängande frågor samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. I skrivelsen erinrade riksdagen, hurusom den metod för beräkningen och bestridandet av de olika

biskoparnas avlöningsförmåner, vilken beträffande de flesta biskopsstolarna allt fortfarande komme till användning, medförde betydande växlingar år från år i den till varje särskild befattningshavare utgående reallönen, samt anförde vidare:

Under årens lopp hava ej oväsentliga förskjutningar ägt rum i fråga om det inbördes förhållandet mellan de olika biskoparnas löner, något som givetvis icke varit avsett, när rikets ständer år 1860 fastställde de grunder, enligt vilka biskopslönerna ännu i huvudsak utgå. Genom att vid de olika biskopstjänsterna befattningshavarnas utgifter för tjänstebo-städer, representation m. m. avsevärt variera, utan att någon anpassning av lönen efter dessa förhållanden skett, framträder än starkare oregel-mässigheten i det nuvarande lönesystemet. I det hela måste berörda system anses otidsenligt, utan önskvärd stadga och till sina verkningar ofta orättvist. Riksdagen anser därför kravet på en reglering på detta område befogat och vill följaktligen bifalla motionärens yrkande om en förnyad framställning i sådant hänseende från riksdagens sida.

Några ytterligare direktiv för en utredning i ämnet utöver dem, som kunna anses ligga i den ovan framförda kritiken av det nuvarande systemet, anser sig riksdagen icke böra lämna. Utredningen torde enligt riksdagens mening i övrigt böra ske helt förutsättningslöst, med beaktande jämväl av de andra frågor, som med saken äga sammanhang.

Efter Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 juli 1931 tillkallades i anledning härav borgmästaren T. W. Linder att såsom sakkunnig inom ecklesiastikdepartementet biträda med utredning rörande ändrade grunder för biskoparnas avlöning och därmed sammanhängande frågor. Efter fullgjort uppdrag överlämnade Linder med skrivelse den 20 januari 1932 till departementschefen »Utredning och förslag rörande ändrade grunder för biskoparnas avlöning och därmed sammanhängande frågor» (st. off. utr. 1932: 17). I denna utredning har den sakkunnige till besvarande upptagit frågan om vilka principer, som vid ett nyordnande av biskoparnas avlöningsförhållanden kunde uppställas i fråga om dispositionen av de för biskoparnas avlöning förefintliga avlöningstillgångarna. Enligt den sakkunniges bedömande förefunnes härvid två utvägar, för vilka han redogjorde sålunda:

Den ena, som i huvudsak ansluter sig till grundtankarna i det av 1927 års prästlönesakkunniga beträffande det territoriella prästerskapets avlöande framlagda förslaget, är den, att samtliga till biskoparnas avlöande förefintliga tillgångar, av vad slag de vara må, hopsamlas i en central fond, biskopslöneregleringsfonden, varifrån samtliga löner sedan skola utbetalas. Den andra utvägen, som i sina grunddrag bygger på samma princip som nu gällande lönereglering för biskoparna och som ganska nära ansluter sig till de av 1931 års prästlönesakkunniga framlagda förslagen, innebär ett bibehållande i den mån detta är möjligt

inom ramen av de utmätta lönebeloppen vid varje biskopsstol av de till densamma anslagna avlöningstillgångarna av olika slag. Överskjuter avkomsten av de till biskopsstolen anslagna lönetillgångarna det för ämbetet beräknade lönebeloppet, skall det överskjutande beloppet ingå till biskopslönereglingsfonden. Om å andra sidan nämnda avkomst icke är tillräcklig eller, såsom fallet är i Luleå, saknas, skall lönen, i den mån sådant är erforderligt, bestridas av biskopslönereglingsfonden.

I fråga om biskoparnas blivande ställning i lönehänseende förordades av Linder, att lönebestämmelserna för biskoparna skulle i tillämpliga delar bli lika med dem, som gällde för rikets landshövdingar. — I anslutning till de, i avseende å dispositionen av avlöningstillgångarna, angivna utvägarna uppgjorde Linder alternativa förslag till grunder, enligt vilka biskoparnas löner för framtiden borde regleras, A: bibehållande i viss utsträckning av de förefintliga avlöningstillgångarna vid de särskilda biskopsstolarna samt B: centralisering av de till biskoparnas avlönande anslagna avlöningstillgångarna.

Den av Linder förordade principen om biskoparnas likställighet i lönehänseende med landshövdingarna biträdde i huvudsak eller lämnades utan erinran i de yttranden, som över utredningen avgavos av domkapitlen och de då i tjänst varande biskoparna, av länsstyrelserna i de län, där stiftsstad är belägen, samt av kammarkollegiet och statskontoret. I sitt den 19 februari 1932 avgivna gemensamma utlåtande över Linders förslag förklarade de två sistnämnda ämbetsverken, att de, därest lönereglering för biskoparna ansåges böra genomföras med anlitande av de åt biskoparna dittills anslagna lönetillgångarna, funnit en sådan reglering böra i huvudsak ordnas enligt det av den sakkunnige framlagda förslaget alternativ B. Ämbetsverken anförde emellertid därjämte följande:

Den sakkunnige har vid framläggandet av sitt förslag förutsatt, att samtliga de till biskoparnas avlönande anvisade avlöningstillgångarna skulle bibehållas som gemensam avlöningstillgång för biskoparna och att några nya avlöningstillgångar därutöver ej skulle anvisas. Enligt såväl den sakkunniges som framför allt ämbetsverkens beräkningar skulle en ny lönereglering för biskoparna åtminstone icke förr än framdeles kunna till hela den utsträckning, som enligt ämbetsverkens uppfattning synes önskvärd, genomföras med anlitande av de för biskoparna för närvarande anvisade tillgångarna. Särskilt med hänsyn härtill, men även i betraktande därav att biskoparna och meniga prästerskapet tillsammans bilda en kår med gemensamma uppgifter, framställer sig till besvarande frågan huruvida något hinder skulle möta att lösa biskoparnas löneregleringsfråga på det sätt, att de avlöningstillgångar, som äro anslagna biskoparna, sammanfördes med de avlöningstillgångar, som tillkomma det territoriella prästerskapet, eller med andra ord att biskopslönereglingsfonden förenades med kyrkofonden med åliggande för denna fond att ansvara jämväl för tillhandahållandet åt biskoparna av samtliga de dessa tillkommande löneförmåner. Genom en sådan åtgärd skulle all

tveksamhet rörande möjligheten att finansiera biskopslönerna vara undanrörd, programmet för biskoparnas avlöning skulle från början genomföras i sin fulla utsträckning och frågan om förändring av rikets indelning i stift icke behöva lämnas oavgjord allenast på grund av brist på möjligen erforderliga avlöningstillgångar. Bland invändningar, som kunna förväntas framkomma mot detta förslag, torde den mest vägande måhända bliva den, att en sådan sammanslagning av de skilda avlöningstillgångarna, som nyss nämnts, skulle kunna medföra, att församlingsbidragen till prästerskapets avlöning bleve något högre än fallet vore om sammanslagningen icke ägt rum. Frånsett att en sådan höjning i församlingsbidragen säkerligen skulle bliva ytterst obetydlig, kan gent emot en sådan invändning framhållas, att biskoparnas verksamhet till väsentlig del tillgodoser församlingarnas kyrkliga intressen.

Under återopande av vad de sålunda framhållit, hemställde ämbetsverken att Kungl. Maj:t täcktes förordna om utredning rörande möjligheten och lämpligheten av biskopslöneregleringsfrågans lösning på grundvalen av att de biskoparna nu anslagna lönetillgångarna inginge till kyrkofonden, med skyldighet för denna fond att bestrida kostnaderna för biskoparnas avlöning.

Genom beslut den 4 november 1932 anbefalldes Kungl. Maj:t kammarkollegiet att efter hörande av samtliga biskopar och domkapitel samt i samråd med statskontoret verkställa utredning rörande biskoparnas avlöning med anlitande av samtliga de för det högre och lägre prästerskapet anslagna avlöningstillgångar. Sedan utredning av ämbetsverken verkställts, avgåvo dessa, i underdånig skrivelse den 23 december 1933, gemensamt utlåtande i ämnet. Med skrivelsen överlämnades tillika en för utredningen inom kammarkollegiet utarbetad, den 25 september 1933 dagtecknad promemoria, innefattande, jämte motivering, en serie författningsutkast, syftande — förutom till omläggning av sättet för biskopslönernas finansiering i enlighet med det i Kungl. Maj:ts nyssberörda beslut angivna programmet — till en fullständig avveckling för biskoparnas del av det rådande naturaavlöningsssystemet och därjämte till erforderlig utjämning mellan ifrågakvarande befattningshavare av de dem tillkommande avlöningsförmånerna.

Genom beslut den 20 juni 1935 har Kungl. Maj:t sedermera uppdragit åt kammarrådet T. H. Wohlin att, med beaktande av de kyrkliga avlöningstillgångarnas nuvarande och för den närmaste framtiden beräknliga ställning samt under hänsynstagande till det möjliga sambandet mellan den förevarande och andra numera aktualiserade reformfrågor inom området för den kyrkliga ekonomin, företaga den överarbetning av de med kammarkollegiets och statskontorets förberörda skrivelse avgivna förslagen, vartill omständigheterna kunde giva anledning. Efter fullgörandet av det honom sålunda lämnade uppdraget har kammarrådet Wohlin den 15 novem-

ber 1935 avlämnat av honom utarbetade förslag till författningsbestämmelser i ämnet med därtill hörande motiv.

Dessa sistnämnda förslag, varöver kammarkollegiet och statskontoret samt direktionen för prästerskapets änke- och pupillkassa blivit hörda, ligga i avseende å huvuddragen av det däri utformade avlöningssystemet och sättet för den tilltänkta avlöningsreformens finansiering, liksom även i det väsentligaste i fråga om detaljregleringen därav, till grund för de riksdagen i propositionen nu förelagda förslagen.

Gällande bestämmelser.

Innan utskottet övergår till granskning av vad i propositionen föreslagits, vill utskottet här först i korthet redogöra för *de för biskoparna nu gällande löneregleringsbestämmelsernas tillkomst och innehåll*.

I proposition till riksdagen den 16 december 1859, nr 63, föreslog Kungl. Maj:t följande grunder för en reglering av biskoparnas avlöning:

1:o.

En fullständig reglering av biskoparnas löner bör, i mån av nuvarande innehavares avgång eller så snart sådant utan förnärmande av deras rätt ske kan och omständigheterna i övrigt medgiva, verkställas.

2:o.

De löner, som, fri bostad oberäknad, därvid böra biskoparna i de särskilda stiftet tilldelas, bestämmas till följande belopp, nämligen:

i Uppsala	stift		r:dr	r:mt	16,000
» Linköpings	»		»	»	13,000
» Skara	»		»	»	12,000
» Strängnäs	»		»	»	12,000
» Västerås	»		»	»	12,000
» Växjö	»		»	»	12,000
» Lunds	»		»	»	15,000
» Göteborgs	»		»	»	14,000
» Kalmar	»		»	»	10,000
» Karlstads	»		»	»	12,000
» Härnösands	»		»	»	12,000
» Visby	»		»	»	10,000

Summa r:dr r:mt 150,000

Där biskopshus ej finnes, erhåller biskopen hyresersättning, som av Kungl. Maj:t bestämmes, dock ej överstigande 1,500 riksdaler.

3:o.

Vid biskops avgång eller förut, därest biskop blivit med förbindelse att underkasta sig löneförändring tillsatt, skall utredning ske av alla de med tjänsten förenade löneförmånens belopp, för vilket ändamål bostäl- lenas avkastning bör med noggrannhet uppskattas, samt övriga hemman,

lägenheter eller jordar, som icke av biskopen bebos eller brukas, eller för boställets skötsel äro behöfliga, så snart lagligen ske kan, utarrenderas, varje gång för så lång tid, som för utarrendering av kronans egendomar i allmänhet är eller varder bestämd, allt i den ordning och på det sätt, Kungl. Maj:t täcktes närmare föreskriva.

4:o.

Om, efter skedd utredning, lönen befinnes överstiga det belopp, densamma enligt andra punkten bör utgöra, med så stort värde, som svarar mot avkastningen av ett eller flera med tjänsten förenade prebendepastorat, bör det eller de därifrån skiljas och pastor där tillsättas i den ordning, som för regala gäll är stadgad, dock att för varje biskopsstol ett prebendepastorat varder såsom sådant bibehållet.

Skulle prebendepastorat, vilket enligt förestående grund borde från biskopslön skiljas, vara så litet, att det icke förmår avlöna egen pastor, må av Kungl. Maj:ts särskilda prövning bero, huruvida detsamma skall med annat pastorat förenas eller tills vidare vid samma biskopslön bibehållas.

5:o.

Överskjuter biskopslön det för densamma bestämda värde med större belopp än som motsvarar inkomsten av därifrån skilda prebendepastorat, bestämmer Kungl. Maj:t, vilka inkomster ytterligare böra därifrån avskiljas. Dessa ingå till statskontoret, för att under titel: biskopslöneregleringsfonden redovisas och till jämnande av annan biskopslön användas. På samma sätt förfares, om löneinkomsterna befinnas överskjuta normalbeloppet med mindre summa än att något prebendepastorat genast kan därifrån skiljas.

6:o.

Understiger biskopslön det för densamma fastställda belopp, skall fyllnaden i tjänsten tilldelas av biskopslöneregleringsfonden, så snart denna därtill lämnar tillgång.

7:o.

Så snart Kungl. Maj:t finner biskopslöneregleringsfondens årliga inkomst uppgå till det belopp, att av densamma ersättning kan biskop lämnas för prebendepastorat, som bör, men förut icke kunnat, från tjänsten skiljas och med egen kyrkoherde förses, gives om verkställandet därav nådig befallning, varvid, i valet mellan flera, företrädesvis bestämmes prebendepastorat i stift, där mer än tvenne sådana äro biskopen på lönen anslagna.

8:o.

Biskopslöneregleringsfondens årliga inkomster må ej till annat än här uppgivna ändamål disponeras, varemot å densamma uppkommande behållningar må av Kungl. Maj:t användas till sådana utgifter, som av denna lönereglering kunna bliva en nödvändig följd eller tjäna till dess fortskyndande.

Ifrågavarande grunder för biskopslöneregleringen blevo härefter, med visst tillägg till fjärde punkten i förslaget, av ständerna antagna.

I överensstämmelse med dessa grunder blevo samtliga biskopslöner reglerade genom Kungl. Maj:ts beslut,

för biskopen i Linköpings stift	den 23 april	1869
» » » Härnösands » »	16 »	1870
» » » Västerås » »	12 »	1871
» » » Växjö » »	13 december	1872
» ärkebiskopen i Uppsala » »	28 mars	1873
» biskopen i Visby » »	10 oktober	1873
» » » Kalmar » »	29 september	1876
» » » Lunds » »	22 december	1876
» » » Strängnäs » »	2 november	1877
» » » Skara » »	18 oktober	1878
» » » Göteborgs » »	4 november	1881
» » » Karlstads » »	14 april	1882.

Genom de för de särskilda biskopstjänsterna sålunda fastställda löne-regleringarna skedde icke någon ändring i sättet för biskopslönernas utgörande. Biskoparna fingo behålla så mycket av sina dittillsvarande inkomster (av boställen, kronotiondelösen etc.), som efter vid löne-regleringarna skedd uppskattning enligt de bestämda grunderna befunnits motsvara de av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda lönebeloppen. Övriga biskoparnas dittillsvarande inkomster avskildes från biskopslönerna och indrogos samtliga till biskopslöneregleringsfonden, med undantag för inkomsterna av de från biskopslönerna skilda prebendepastoraten, vilka sistnämnda inkomster togos i anspråk omedelbart för avlö-nande av dessa pastorats blivande egna präster. Visade uppskattningen av inkomsterna vid viss biskopstjänst brist i det fastställda lönebeloppet, fylldes bristen av biskopslöneregleringsfonden.

I de särskilda löne-regleringarna hava efter dessas fastställande vid-tagits vissa ändringar.

Sålunda hava numera jämlikt riksdagens och kyrkomötets beslut samtliga biskopsprebenden — med undantag av Visby pastorat, vilket tills-vidare bibehållits såsom prebende, — av Kungl. Maj:t, i samband med fastställande av nya löne-regleringar för prästerskapet i vederbörande pastorat, indragits mot ersättning av biskopslöneregleringsfonden.

Genom beslut den 25 april 1889 har biskopen i Visby av Kungl. Maj:t tillerkänts ett särskilt lönetillskott från biskopslöneregleringsfonden med 350 kronor för år såsom bidrag till avlö-nande av vice pastor i Visby prebendepastorat.

I samband med att Västerbottens och Norrbottens län från och med den 1 januari 1904 frånskildes Härnösands stift såsom ett särskilt stift med benämningen Luleå stift, bestämdes — med bibehållande av oför-

ändrad lön för biskopen i Härnösand — att biskopen i Luleå skulle erhålla 12,000 kronor såsom lön och 2,000 kronor såsom hyresersättning årligen, att helt utgå från biskopslöneregleringsfonden. Efter inköp för biskopslöneregleringsfondens räkning av fastighet till biskopshus i Luleå har den biskopen därstädes tillkommande hyresersättningen utbytt mot förmån av hyresfri tjänstebostad.

Samtidigt med nämnda stiftsdelning bestämdes jämväl, att Växjö och Kalmar stiftsområden skulle sammanslås till ett stift, benämnt Växjö stift, och att biskopen i Växjö efter genomförandet av sammanslagningen skulle erhålla ett årligt särskilt lönetillägg av 2,000 kronor från biskopslöneregleringsfonden. Sammanslagningen har genomförts den 1 augusti 1915.

Förutom rätt till fria resor på statens järnvägar, vilken förmån numera — liksom för landshövdingarna — medgivits samtliga biskoparna, en var inom sitt stiftsområde, hava biskoparna i Härnösand och Luleå jämlikt medgivande av riksdagen i skrivelse den 2 maj 1919, nr 138, från och med år 1919 tillerkänts viss resekostnadsersättning ur biskopslöneregleringsfonden vid andra resor i tjänsteärenden inom respektive stift. Vidare har biskopen O. Bergqvist i Luleå från och med den 1 augusti 1925 erhållit rätt att vid resor i tjänsteärenden till och från samt inom stiftets lappmarksförsamlingar tillsvidare åtnjuta särskild traktamentsersättning med 13 kronor för dag, att utgå från förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk, kyrkliga ändamål.

Innehavarna av biskopsstolarna i Luleå och Härnösands stift hava dessutom jämlikt särskilda av riksdagen tid efter annan fattade beslut — för nuvarande biskopen i Härnösand innevarande år efter förslag av Kungl. Maj:t i proposition nr 52 — medgivits personlig löneförbättring från biskopslöneregleringsfonden. Sålunda utgår för närvarande till vardera biskopen tillfällig löneförbättring efter 3,000 kronor för år med dyrtidstillägg därå och å övriga biskopen från biskopslöneregleringsfonden tillkommande löneförmåner, varvid dock för biskopen i Härnösand gäller sådan begränsning, att dennes samtliga avlöningsförmåner icke må för år överstiga 15,000 kronor med därå efter allmänt tillämpade grunder beräknat dyrtidstillägg.

I överensstämmelse med riksdagens och kyrkomötets beslut utgår vidare efter den 1 maj 1927 — enligt den 17 december 1926 utfärdad kungörelse nr 527 — till biskop, som är delaktig i prästerskapets änke- och pupillkassas försäkringsfond, och eljest till nämnda kassa ett särskilt mindre lönetillägg, varierande mellan 150 och 420 kronor för år, såsom avlösning av den biskoparna dittills tillkommande nådårsrätten.

Sedan riksdagen i skrivelse den 22 april 1925, nr 122, hos Kungl. Maj:t begärt vidtagande av åtgärder för särskild reglering av biskopslönen i Lunds stift till en närmare överensstämmelse med vad tidsför-

hållandena krävde, förelade Kungl. Maj:t 1926 års kyrkomöte och 1927 års riksdag förslag till provisorisk sådan ny reglering. I enlighet med vad därvid av kyrkomötet och riksdagen — den sistnämnda i skrivelse den 1 april 1927, nr 102, — godkänts, förordnade Kungl. Maj:t den 22 april 1927 om ny lönerreglering för biskopen i Lunds stift att gälla från och med den 1 maj 1927, intill dess grunder för ny definitiv lönerreglering för rikets samtliga biskopar fastställts och trätt i tillämpning. De löneinkomster, som därvid bibehöllos för biskopen, hade uppskattats till ett värde, motsvarande en årslön av 28,000 kronor. De från biskopslönen genom denna reglering avskilda inkomsterna avsattes till en särskild av statskontoret förvaltdad fond, benämnd Lunds biskopslönemedels besparingsfond.

I anslutning till av högsta domstolen den 8 oktober 1932 meddelade domar i fråga om två förutvarande biskopars i Växjö rätt till skogsavkastning från dessa på lön anslagen boställsjord har Kungl. Maj:t under senare tid genom särskilda beslut medgivit ärkebiskopen samt en var av biskoparna i Skara, Västerås och Växjö rätt till behållningen av försålt virkesöverskott utöver husbehovet från dem på lön anslagna boställsfastigheter.

Till ärkebiskopen utgår slutligen jämlikt av riksdagen för ett vart av de senaste åren lämnat medgivande — innevarande år efter förslag av Kungl. Maj:t i proposition nr 66 — ur biskopslönerregleringsfonden ett särskilt årligt bidrag med högst 7,000 kronor till avlönande av sekreterarhjälp och andra biträden.

Till sist må även nämnas, att Kungl. Maj:t, i enlighet med riksdagens och kyrkomötets medgivanden, genom kungörelser den 22 april 1927 nr 114 och den 20 mars 1931 nr 39 förordnat, att till biskoparna årligen må från biskopslönerregleringsfonden utgå högst tre emeritilöner, vardera å 9,000 kronor jämte dyrtidstillägg därå.

Enligt de för biskoparna sålunda nu gällande lönerregleringsbestämmelserna bestå dessas ordinarie löneförmåner för närvarande i dels inkomster av vid biskopstjänsterna ursprungligen anvisade lönetillgångar, dels lönebidrag från biskopslönerregleringsfonden. Omedelbart in natura utgående förmån består i hyresfri tjänstebostad samt, i förekommande fall, husbehovsved och alster från till bostadslägenhet hörande trädgård. Avkomst av jord under eget bruk, förutom av åt biskop upplåten trädgård, förekommer numera för biskoparna icke i något fall. De konstanta ordinarie löneinkomsterna för biskoparna vid de särskilda biskopstjänsterna utgöras av

inkomst i *arrende- och nyttjanderättsavgälder*, vid sju biskopstjänster (Uppsala, Linköping, Skara, Strängnäs, Västerås, Växjö och Lund),

inkomst av *skogsavkastning*, vid fyra biskopstjänster (Uppsala, Skara, Västerås och Växjö),

ränteinkomst av fonderade ersättningsmedel, vid sex biskopstjänster (Linköping, Skara, Strängnäs, Västerås, Växjö och Lund),

indelningsersättningar, vid tio biskopstjänster (samtliga utom de i Lund och Luleå),

inkomst av *prebende*, vid en biskopstjänst (Visby),

reglerad lön, helt från biskopslöneregleringsfonden, vid en biskopstjänst (Luleå),

lönebidrag i egentlig mening från biskopslöneregleringsfonden, vid fyra biskopstjänster (Växjö »särskilt lönetillägg», Härnösand och Luleå »tillfällig löneförbättring» och »dyrtidstillägg» samt Visby »särskilt lönetillskott»),

lönetillägg i anledning av nådårsrättens upphörande vid tio biskopstjänster (samtliga utom de i Karlstad och Visby),

lönefyllnad, vid sex biskopstjänster (Strängnäs, Växjö, Göteborg, Karlstad, Härnösand och Visby) samt

prebendeersättning, vid åtta biskopstjänster (samtliga utom de i Skara, Lund, Luleå och Visby).

Hysesersättning, som vid löneregleringens antagande förutsattes och som tidigare utgått till biskopen i förutvarande Kalmar stift och under viss tid till biskopen i Luleå stift, utgår för närvarande endast — jämlikt särskilt beslut den 15 november 1935 — till den sagda år nyutnämnde biskopen G. Ljunggren i Skara med 2,950 kronor för tiden 1935—1/7 1936.

Utöver de angivna ordinarie löneförmånerna åtnjuta, såsom förut nämnts, biskoparna i Härnösand och Luleå *reskostnadsersättningar* ur biskopslöneregleringsfonden och den sistnämnde därjämte viss *traktamentsersättning* av åttonde huvudtitelns anslag till Lappmarks ekle-siastikverk, varjämte ärkebiskopen uppbär särskilt *bidrag för avlönande av biträden*.

Emeritilön utgår för tillfället till två förutvarande biskopar (Skara och Härnösand).

För finansieringen av den ifrågasatta avlöningsreformen för biskoparna har man att i första rummet räkna med alla de fastigheter och fonder och andra tillgångar, som för närvarande utgöra underlaget för biskoparnas avlöningar. Härvid inbegripas ej mindre de fastigheter, som omedelbart utnyttjas för tjänstebostäder åt biskoparna, än även de kapitaltillgångar, som i särskilda fall anslagits speciellt för byggande och underhåll av dylika bostadsfastigheter, och givetvis även sådana besparade biskopslönemedel, som i vissa fall blivit fonderade, men vilkas disposition för närvarande icke är bestämd.

De tillgångar, som alltså få anses direkt avsedda för ändamålet, utgöras

fördenskull av 1:o »biskopsgårdarna», varmed avses biskoparnas bostadsfastigheter i stiftsstäderna och — i förekommande fall — å biskopsboställe på landet för tjänstebostad avskilt område med byggnader, 2:o övriga boställs- och andra lönefastigheter på landet, vare sig avkomsten därav bibehållits såsom löneinkomst omedelbart vid biskopsstolen eller avkomsten indragits till lönefond, 3:o sådana vid de särskilda biskopsstolarna uppsamlade fonder och andra kapitaltillgångar, varav ränteavkastningen uppbäres av vederbörande biskop, 4:o å riksstaten upptaget statsanslag för indelningserättningar åt biskoparna och biskopslöneregleringsfonden, 5:o vid biskopstjänst kvarvarande prebende, 6:o byggnadsfonder, 7:o Strängnäs stifts episkopaliefond, 8:o Lunds biskopslönemedels besparingsfond samt 9:o biskopslöneregleringsfonden.

Med förenämnda byggnadsfonder förstås närmast vid biskopsstolarna uppsamlade eller eljest bildade kapitaltillgångar, som anslagits speciellt för byggande och underhåll av biskops bostadsfastighet. Härav finnas för närvarande två fonder, de s. k. Göteborgs stifts biskopshuskassa och reparationsfonden vid biskopshuset i Härnösand. Rörande uppkomsten av dessa två fonder finnes närmare redogjort i vid propositionen fogad bilaga E (prop. sid. 198—199).

Uppkomsten av Strängnäs stifts episkopaliefond hänför sig till Kungl. Maj:ts beslut den 15 juli 1932, vari föreskrevs, att de biskopen i Strängnäs stift tillkommande avgälder, räntor och övriga lönemedel skulle, i den mån de belöpte på tid, då dåvarande biskopen i stiftet Sam. Staden innehade statsrådsämbete, tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnade av domkapitlet förvaltas och göras räntebärande genom insättning hos bank. Angående den framtida dispositionen av de i enlighet härmed uppsamlade lönemedlen har hittills icke meddelats något definitivt beslut.

Lunds biskopslönemedels besparingsfond upplades, på sätt förut omnämnts, i samband med den år 1927 beslutade omregleringen av avlöningen vid biskopstjänsten i Lund. Till denna fond ingå för närvarande inkomster i arrende- och andra nyttjanderättsavgälder från vissa hemmansdelar och lägenheter, som vid nämnda reglering avskilts från lönen vid biskopstjänsten. Fonden i fråga hade enligt statskontorets fondredogörelse för budgetåret 1934/1935 en behållning den 30 juni 1935 av 186,363 kronor 61 öre. Några bestämmelser angående dispositionen av denna fonds avkastning hava hittills icke meddelats.

Till biskopslöneregleringsfonden ingå för närvarande dels indelningserättningar för kronotiondespannmål, som indragits från biskopstjänsterna i Uppsala, Linköping, Skara och Lund samt från förutvarande biskopstjänsten i Kalmar, dels ock inkomster i arrende- och andra nyttjanderättsavgälder och av skogsavkastning från ett antal förutvarande löningshemman, vilka avskilts från biskopstjänsterna i Skara och Lund. Angå-

ende fondens anlåtande för lönerregleringens genomförande samt om den framtida dispositionen av å fonden uppkommande behållningar stadgas i grunderna för lönerregleringen. Enligt statskontorets fondredogörelse för budgetåret 1934/1935 uppgick fondens behållning den 30 juni 1935 till 1,521,074 kronor 9 öre.

Författningsförslagen.

Såsom finansiell utgångspunkt för det i propositionen framlagda förslaget till avlöningsreform för biskoparna, vilket, enligt vad förut berörts, grundats på de av kammarrådet Wohlin utarbetade förslagen till författningsbestämmelser i ämnet, avses en sammanslagning av de för biskoparna anslagna avlöningstillgångarna med kyrkofonden samt denna fonds övertagande av det totala avlöningsansvaret för de ifrågavarande befattningshavarna.

Vid granskningen av övriga framkomna förslag för uppordnande av biskoparnas avlöningsförhållanden framhåller *föredragande departementschefen* i propositionen, hurusom de i borgmästaren Linders utredning ingående två alternativa förslagen, liksom även av kyrkomötet vid olika tillfällen framförda förslag om beredande av provisoriska tilläggslöner ur biskopslönerregleringsfonden åt de svagast avlönade biskoparna, ur skilda synpunkter ansetts mindre tillfredsställande, eftersom desamma icke innebure någon lösning av lönefrågan i dess helhet. En under utredningarna framförd tanke på indragning till statsverket av de biskopliga avlöningstillgångarna och biskopslönernas uppförande å riksstaten avvisar departementschefen jämväl i detta samband såsom icke — åtminstone för närvarande — ägande aktualitet. I motiveringen för sitt förordande av det förslag till lösning av frågan, som i propositionen upptagits, anför departementschefen härefter, bland annat, följande:

Vid den prövning från skilda synpunkter jag haft att företaga av här ifrågavarande komplicerade förvaltningsproblem har jag stannat i den uppfattningen, att sist berörda förslag erbjuder en i det hela antaglig grundval för en tidsenlig omläggning av lönesystemet för biskoparna. Då jag med detta mitt ställningstagande funnit tanken på statens formella och omedelbara övertagande av biskoparnas avlöning nu böra skjutas åsido, har jag dock låtit mig bestämmas mindre av hänsyn för härutinnan härdvunnen ordning i och för sig än av vissa föreliggande, påtagligen bärkraftiga lämplighetskäl. Man har sålunda, i första hand, att beakta, hurusom den centrala ställning och uppgift inom den kyrkliga ekonomien, som genom 1910 års lagstiftning tillades kyrkofonden, blivit genom den vid 1932 års riksdag antagna nya lagen om kyrkofond väsentligen vidgad och befast. I främsta rummet har denna kyrkofondens konsolidering förverkligats genom upptagandet i nämnda lag av bestämmelserna om den allmänna kyrkoavgiften, genom vilken — med statsskatterna nära befryndade — pålaga kyrkofonden erhållit den för balansen av inkomster och utgifter erforderliga regulatorn. Jag får vidare här erinra om, att den emellanåt fram-

förda uppfattningen, att dispositionen av fondens medel skulle vara förbehållen ändamål, sammanhörande med församlingsprästernas avlöning, icke finner något hållbart stöd vare sig i de överväganden, som föregingo fondens ursprungliga tillkomst, eller — än mindre — i för närvarande härutinnan gällande positiva författningsbestämmelser. Vad slutligen angår biskopslönefastigheterna, för vilka nu i allt fall — efter deras skiljande från de särskilda biskopstjänsterna — en ny förvaltningsordning blir behöflig, bör uppmärksammas, hurusom genom statsmakternas beslut år 1932 ansetts erforderligt tillskapa speciella, med sakkunskap i såväl jord- som skogsbruk utrustade myndigheter, stiftsnämnderna, med uppgift att förvalta eller eljest öva kontroll över all kyrklig jord, vare sig densamma äges av kronan, visas tillhöra kyrklig menighet eller är att betrakta såsom stiftelseegendom. Det måste te sig foljdriktigt att, då nu i allt fall en dylik specialorganisation för kyrklig fastighetsförvaltning står till förfogande, även i fortsättningen i förekommande fall utnyttja denna speciella förvaltningsorganisation och i sådant syfte anförtro åt densamma även den vidare och fulla omvårdnaden av den del av den för kyrkliga ändamål anvisade egendom, som representeras av biskopslönefastigheterna.

Utskottet.

Naturaavlöningsystemets bibehållande intill nu för rikets biskopar har, såsom genom utredningen i propositionen ställts i stark belysning, dragit med sig ständigt ökade olägenheter. Vid upprepade tillfällen har från riksdagens sida gjorts framställning om en genomgripande reform i förevarande avseende. De föreliggande förslagens syfte är i första hand en restfri avveckling för biskoparnas del av berörda lönesystem samt i sammanhang därmed en utjämning av de betydande olikheter mellan de faktiska inkomsterna, som naturaavlöningen fört med sig, och en förenkling av den ordning, i vilken de för biskopstjänsternas upprätthållande nödiga medlen anskaffas och för ändamålet ställas till förfogande. Mot den i propositionen, i valet mellan åtskilliga möjliga lösningsalternativ, beträdda vägen synes utskottet ingen vägande anmärkning kunna göras. Den föreslagna anordningen — sammanförande av de hittills för biskoparna anslagna avlöningstillgångarna med kyrkofonden samt kyrkofondens övertagande av avlöningsansvaret för biskoparna — framstår sålunda enligt utskottets mening ej blott som i och för sig ändamålsenlig, utan synes desslikes stå väl tillsammans med de principer, som följts vid författningsregleringen i övrigt inom området för den kyrkliga ekonomien.

Vad angår de i penningar fixerade avlöningsbelopp, som efter löneomläggningen skulle tillkomma biskoparna, har avvägningen härav i huvudsak anknutits till den gällande lönesättningen vid landshövdingstjänsterna. Förslaget står härvid på samma grund, som — ehuru den efterföljande utvecklingen kommit att kullkasta alla siffermässiga beräkningar — var bestämmande för biskoparnas ännu gällande lönerogering från början av 1860-talet. Utskottet får rörande förslaget i denna

del — utan att inlåta sig på några jämförelser mellan biskoparnas och landshövdingarnas särskilda uppgifter — göra det uttalandet, att utskottet funnit de föreslagna lönebeloppen lämpliga. Detta utskottets bedömande hänför sig jämväl till den föreslagna löneplaceringen för innehavaren av ärkebiskopsstolen. Utskottet önskar härjämte understryka, att den föreslagna löneplaceringen, såsom riksdagen tidigare förordnat, företrädesvis fått innebörden av en allmän lönetjämnning mellan de olika biskopstjänsterna, varigenom de nu och, därest naturaavlönningssystemet bibehölles, framdeles beräkneliga rikligare löneinkomsterna vid vissa av dessa tjänster komma att tagas i anspråk för förbättring av löneinkomsterna vid andra.

Vad i övrigt angår förslaget till *ändrade bestämmelser för biskoparnas avlönande jämte nya grunder för dispositionen av därtill avsedda medel*, har vad härutinnan i propositionen föreslagits icke givit utskottet anledning till erinringar.

I anledning av vad som uttalats i motiven till tillämpningsbestämmelserna (punkt 22:o) vill utskottet allenast framhålla, att de av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifterna icke må så utformas, att de beröra löneanspråk, som genom besvär i laga ordning kunna göras gällande.

Beträffande det i propositionen ingående förslaget till *förordning angående förvaltningen av de för biskoparnas avlönande anslagna fastigheter* ha 1 och 2 §§ icke givit utskottet anledning till någon saklig erinran, men har utskottet funnit den inledande bestämningen i första paragrafens tredje stycke böra i förtydligande syfte omredigeras.

De till samma förordning föreslagna övergångsstadgandena omhandla frågorna om de biskopliga boställshavarnas avträdande av sina hittills på lön anvisade fastigheter samt om syns hållande å dessa fastigheter för bedömande av boställshavarnas ansvarighet för fastigheternas bebyggelse och hävd.

De i sistnämnda hänseende enligt stadgad rättspraxis för biskoparna såsom boställshavare tillämpade bestämmelserna återfinnas i byggningsbalkens 27 kap. Enligt dessa bestämmelser skall husesyn hållas för konstaterande av huru boställshavare, då han avträder boställe, fullgjort sina skyldigheter i avseende å boställets hävd och bebyggelse. Byggningsbalkens, från 1734 års lag kvarstående, stadgande i detta hänseende överensstämmer med den för arrendeförhållanden numera gällande regleringen i 1907 års lag om nyttjanderätt till fast egendom. Enligt uttryckligt stadgande i sistnämnda lag må, där för konstaterande av arrendators ansvar för arrenderad fastighets underhåll och hävd erfordras bevisning angående fastighetens skick, bevisning därom icke föras annorledes än genom syn. Med avseende å sådana boställsupplåtelse som de, vilka nu äro i fråga, läser gällande rätts ståndpunkt i nu berört hänseende vara densamma, som sålunda kommit till uttryck i

nyttjanderättslagen. Där husesyn icke kommit att hållas i anledning av biskops avträdande av boställsfastighet, kunna fördenskull varken från det allmännas sida gentemot biskopen-boställshavaren eller från dennes sida gentemot det allmänna göras gällande några på boställsupplåtelsen grundade fordringsanspråk.

Med hänsyn till här av utskottet berörda för såväl det allmänna som boställshavaren betydelsefulla förhållande lärer ingen erinran vara att göra mot den i övergångsstadgandena intagna anvisningen, att husesyn — i hittills gällande ordning — skall såsom regel hållas. Bärande skäl synas dock utskottet vara anförda för att i de särskilda fall, som i förslaget angivits, kravet å sådan husesyn må från det allmännas sida eftergivvas. Den i näst sista stycket av övergångsstadgandena intagna bestämmelsen, att »sådan syn må icke hållas senare än sex månader efter den för biskopen bestämda avträdesdagen», anser utskottet dock böra ur förslaget utgå. En dylik bestämmelse skulle nämligen komma att innebära ett tillägg till innehållet i gällande lag, som icke torde kunna meddelas i nu föreslagen ordning. Bestämmelsen torde ej heller vara erforderlig för en skäligh tillämpning av övergångsstadgandet.

De föreslagna ändringarna i och tilläggen till *lagen om kyrkofond*, såvitt dessa ändringar och tillägg hava avseende å omläggningen av biskoparnas avlöningsförhållanden, äro av företrädesvis formell natur och ansluta sig helt till den sakliga innebörden i denna omläggning. Vad angår detta lagförslags avfattning har utskottet uppmärksammat, hurusom, då de tilltänkta ändrade bestämmelserna för biskoparnas avlöande samt de nya grunderna för dispositionen av därtill avsedda medel på några ställen i lagförslaget betecknats såsom »av Konungen och riksdagen antagna», det sålunda citerade uttrycket vållat missförstånd. Rörande den vid författningstextens ursprungliga avfattning avsedda innebörden av detta uttryck får utskottet hänvisa till den förklaring därutinnan, som lämnats i den vid propositionen fogade promemorian Bil. H (prop. sid. 230). Enligt vad däri framhålles har med valet av det berörda uttrycket icke åsyftats något ställningstagande överhuvud taget till spörsmålet, huruvida eller i vilken form kyrkomötet nu och framdeles skulle hava att medverka vid antagandet av bestämmelser på förevarande rättsområde. Någon dylik innebörd synes enligt utskottets uppfattning ej heller behöva i det citerade uttrycket inläggas. Såsom nyss berörts har uttrycket likväl i angivna hänseende misstytts. Det kan därjämte icke lämnas obeaktat, att det här använda uttryckssättet icke står i god samklang med eljest i kyrkofondslagen nyttjat språkbruk. Utskottet har fördenskull funnit sig föranlåtet föreslå viss jämkning i stadgandenas avfattning, varigenom varje hänsyftning å de däri omnämnda avlöningsbestämmelsernas tillkomstsätt, såsom här ovidkommande, undvikas.

I föreliggande sammanhang har man jämväl, på sätt i promemorian utförligt berörts, att beakta, huruledes, när det gällt den legislativa behandlingen av efter år 1910 genomförda förslag till ändringar av eller tillägg till den då antagna prästerliga löne- och boställslagstiftningen, yttrande av allmänt kyrkomöte städse blivit av Kungl. Maj:t inhämtat, vare sig nu denna hänvändelse till kyrkomötet föregått eller följt efter riksdagens i frågan fattade beslut. Något avbrott i sålunda följd praxis har med tillkomsten av 1932 års ecklesiastika boställsreform icke ägt rum. Fall, då från kyrkomötets sida vägrats godkännande av ett utav riksdagen biträtt förslag till ändrad reglering på det omförmälda lagstiftningsområdet, har icke förekommit.

Då trängande skäl nu påkalla en modernisering av bestämmelserna om biskoparnas löneförhållanden, bör enligt utskottets uppfattning den härför erforderliga författningsregleringen icke leda till en annan behandlingsordning för framtiden i avseende å ändringar i eller tillägg till denna reglering än den, som anses riktig och ändamålsenlig för genomförande av reformförslag inom området för det territoriella församlingsprästerskapets avlöningsväsende. Härvid får anses önskvärt, att den praxis, som enligt vad nyss sagts, hittills följts i avseende å författningsändringar inom det sistnämnda rättsområdet även framgent upprätthålles, så att kyrkomötet må få tillfälle att företräda de speciellt kyrkliga intressena jämväl på förevarande förvaltningsområden.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 3 och 6 §§ lagen om kyrkofond berör även tre från biskopslöneregleringen fristående anslagsfrågor. Två av dessa anslagsspörsmål avse, det ena förhöjning med 100,000 kronor av det för närvarande till 300,000 kronor fixerade maximibelopp, som jämlikt bestämmelsen under punkt 5) i 6 § lagen om kyrkofond må användas såsom anslag till prästman för särskild prästerlig tjänstgöring, och det andra ett anslag å högst 25,000 kronor till *extra utgifter* för kyrkligt ändamål. I fråga om det här först berörda, för avlöandet av stifts- och kontraktsadjunkter avsedda anslaget har utskottet av den av föredragande departementschefen till stöd för anslagsförhöjningen lämnade redogörelsen funnit styrkt, att behov av sådan förhöjning föreligger. Likaledes har utskottet funnit motiverat att bland kyrkofondens årliga utgifter upptages anslag med i propositionen föreslaget belopp till extra utgifter, vilken anordning, såsom föredragande departementschefen framhållit, sakligt sett innebär en överflyttning till fonden av med den kyrkliga organisationen förbundna utgifter, som hittills måst bestridas från det till ecklesiastikdepartementets förfogande å riksdagen upptagna reservationsanslaget för extra utgifter.

Det tredje här ifrågakomna anslagsspörsmålet sammanhänger med av Kungl. Maj:t i propositionen nr 241 föreslagen omorganisation av domkapitlen. I denna proposition förutsattes sålunda, att i 6 § lagen om

kyrkofond skall införas en bestämmelse av innehåll, att av kyrkofonden skola utgöras anslag, som av Konungen och riksdagen beviljas för bestridande av vissa av domkapitlens verksamhet föranledda ersättningar, som avses i det i propositionen ingående förslaget till lag om domkapitel. I samma proposition har Kungl. Maj:t tillika föreslagit riksdagen att för bestridande av här åsyftade ersättningar för budgetåret 1936/1937 bevilja visst anslag ur kyrkofonden.

I sitt den 23 maj 1936 avgivna utlåtande (nr 42) har utskottet hemställt, att Kungl. Maj:ts förberörda förslag till lag om domkapitel måtte med vissa av utskottet däri vidtagna ändringar av riksdagen antagas. I samma utlåtande erinrade utskottet, hurusom förslag till den förut-satta tilläggsbestämmelsen till 6 § lagen om kyrkofond framlagts i den nu till utskottets behandling förevarande propositionen nr 242, varjämte utskottet anmälde att utlåtande framdeles skulle avgivas i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 241 gjorda äskande om anslag ur kyrkofonden. Då prövningen av sistnämnda fråga bör ske i visst samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts i övrigt i samma proposition framlagda förslag om anslag för domkapitlens verksamhet, har utskottet i avvaktan därå jämväl ansett sig icke nu böra taga ställning till frågan, huruvida och i vilken utsträckning anslag för domkapitlens verksamhet bör av kyrkofonden utgöras. Utskottet anser fördenskull den härom enligt Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 242 i 6 § kyrkofondslagen under punkt 7) införda bestämmelsen tillsvidare böra helt utgå. Utbrytningen av ifrågavarande bestämmelse under punkt 7) i Kungl. Maj:ts förslag påkallar ändrad numrering av de två efterföljande punkterna i samma paragraf.

Vad slutligen vidkommer förslaget till *lag om ändrad lydelse av 6 § i den s. k. kyrkliga försäljningslagen* syftar denna lagändring, förutom till en jämkning av formell natur, föranledd av löneomläggningen för biskoparna, till möjliggörande, att försäljningsmedel, som inflyta vid föryttring av biskopsjord, må kunna disponeras för inköp av annan fast egendom. Utskottet, som särskilt uppmärksammat vad föredragande departementschefen, vid sin anmälan av lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag, anfört till ytterligare belysning av motiven för det-samma, har icke funnit anledning till erinran mot samma förslag.

De beräkningar, som i propositionen framlagts till belysning av den ekonomiska innebörden utav den för biskoparna föreslagna avlöningsreformen, hava icke givit utskottet anledning till anmärkning. Enligt dessa beräkningar skulle kyrkofondens årliga merbelastning för avlöningsreformen genomsnittligt komma att stanna vid omkring 39,000 kronor, ett belopp, som vid nuvarande skatteunderlag skulle motsvara en uttaxering av allmän kyrkoavgift med 0,09 öre för skattekrona. Den

av utskottet tillstyrkta anslagsökningen för avlöning av stifts- och kontraktsadjunkter samt det likaledes av utskottet förordade anslaget till extra utgifter för kyrkligt ändamål — tillhoppa 125,000 kronor för år — representera utgifter, som, beräknat å samma skatteunderlag, skulle motsvara en ytterligare uttaxering med 0,29 öre för skattekrona.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet

1:o) *hemställa*, att riksdagen måtte, under förklarande att Kungl. Maj:ts förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

A. Ändrade bestämmelser för biskoparnas avlönande jämte nya grunder för dispositionen av därtill avsedda medel.

Allmänna bestämmelser.

1:o.

Biskop äger åtnjuta kontant lön jämte förmån av hyresfri tjänstebostad samt särskilda bidrag och kostnadsersättningar ävensom, efter avgång från tjänsten, emeritilön, allt i enlighet med nedan meddelade bestämmelser och under härefteråt stadgade villkor.

2:o.

Biskop är pliktig att underkasta sig sådan jämkning i åligganden och förändring av stifts område, som framdeles kan varda i vederbörlig ordning föreskriven.

3:o.

Beträffande den tidpunkt, då utnämnd biskop äger tillträda med biskopstjänsten förenade löneförmåner,

beträffande omfattningen dels av dödsbo efter biskop tillkommande rätt till tjänstår, dels av den därav härflytande rätten för änka och barn att uppbära emeritilön, dels av rätten till nådår för efterlevande efter biskop samt

beträffande den dag, intill vilken vid biskopstjänst samt för innehavare av biskoplig emeritilön bestämda kontanta löneförmåner i särskilda fall må till vederbörande utgå,

skall gälla vad i motsvarande hänseenden finnes stadgat i fråga om löneförmåner vid kyrkoherde- och komministerstjänst, som i lagen om reglering av prästerskapets avlöning avses, samt i fråga om emeritilön för sådan befattningshavare.

Beträffande tidpunkten för avträdande av biskop anvisad tjänstebostad skall, fränsett i fall, som nedan under punkt 8:o avses, gälla vad i ekle-siastik boställsordning finnes stadgat om avträdande av prästgård.

4:o.

Utbetalning av lön och emeritilön sker månadsvis i efterskott.

5:o.

Med biskopstjänst må icke — fränsett att biskopen i Visby stift skall såsom prebende innehava kyrkoherdetjänsten i Visby stads- och lands-församlingars pastorat — förenas annan allmän tjänst.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Med biskopstjänst må ej heller förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag det vara må, så framt ej Kungl. Maj:t, efter prövning att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för utövande av biskopstjänsten, medgiver, att ett förenande av uppdraget eller tjänstebefattningen med biskopstjänsten må tillsvidare äga rum.

Allmänna löneförmåner.

6:o.

Följande biskopar skola i kontant lön för år åtnjuta dels grundlön med här nedan angivna belopp, nämligen

ärkebiskopen	29,000	kronor
biskopen i Linköpings stift	21,000	»
» i Skara »	21,000	»
» i Strängnäs »	21,000	»
» i Västerås »	21,000	»
» i Växjö »	21,000	»
» i Lunds »	24,500	»
» i Göteborgs »	21,000	»
» i Karlstads »	21,000	»
» i Härnösands »	21,000	»
» i Luleå »	21,000	»

dels ock — där dyrtidstillägg eller annan därmed jämförlig förmån utgår till befattningshavare i statens tjänst, som åtnjuta reglerad avlöning — sådant tillägg å grundlönen enligt samma grunder, som äro eller varda bestämda för dylika statens befattningshavare.

Biskopen i Visby stift, som i egenskap av kyrkoherde i Visby stads- och landsförsamlingars pastorat uppbär avlöning, utgående i därför stadgad särskild ordning, skall äga vid biskopstjänsten åtnjuta lönefyllnad så bestämd, att hans kontanta lön för året uppbringas till ett belopp av 21,000 kronor jämte dyrtidstillägg därå enligt de bestämmelser, som ovan angivits skola för övriga biskopar tillämpas. Vid bestämmande av nämnda lönefyllnad skola tagas i beräkning samtliga för kyrkoherdebefattningen i prebendepastoratet fastställda kontanta allmänna löneförmåner, därå utgående dyrtidstillägg inberäknat, men må därvid avdrag ske — intill ett belopp av 170 kronor för månad — för vad biskopen visar sig hava för månaden avstått såsom ersättning till vikarie å eller till ämbetsbiträde vid berörda befattning.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

7:o.

För tid, varunder vid biskopstjänst utgående kontant lön eller, i fråga om biskopstjänsten i Visby stift, lönefyllnad åtnjutes av tjänst- eller nådårsberättigad dödsbodelägare eller, jämlikt vad särskilt är stadgat, uppbäres av prästerskapets änke- och pupillkassa, må Kungl. Maj:t tillerkänna utnämnd biskop, som trätt i utövning av tjänsten, löneersättning, högst motsvarande lönen eller lönefyllnadens belopp.

8:o.

a) Tjänstebostad beredes biskop enligt Kungl. Maj:ts bestämmande å för ändamålet anvisad publik fastighet. Där särskilda förhållanden därtill föranleda, må dock Kungl. Maj:t i stället tilldela biskop antingen åt honom förhyrd tjänstebostad eller hyresersättning till belopp, som för varje gång med hänsyn till förekommande omständigheter bestämmes. I förmån av tjänstebostad ingår dispositionsrätt till planterat område och särskilda utrymmen i övrigt, som i förekommande fall enligt meddelat bestämmande skall höra till den åt biskopen upplåtna bostadslägenheten. Vad sålunda stadgats i fråga om tjänstebostad och hyresersättning skall dock icke gälla för biskopen i Visby stift, så länge han i egenskap av kyrkoherde i Visby pastorat äger åtnjuta förmån av prästgård enligt ecklesiastik boställsordning.

b) Åt biskop upplåten tjänstebostad ävensom — för tid, varunder kyrkoherdetjänsten i Visby pastorat är med biskopstjänsten i stiftet förenad — den av biskopen i Visby stift disponerade prästgården må, i den ordning och omfattning Kungl. Maj:t föreskriver, genom det allmännas försorg förses med möblering för högst fyra till representation avsedda rum.

c) Därest åt biskop upplåten tjänstebostad å för ändamålet anvisad publik fastighet erfordras för något domkapitlets eller domkyrkans trängande behov, är biskop skyldig att efter Kungl. Maj:ts bestämmande antingen avstå från sådan tjänstebostad och åtnöjas med annan tjänstebostad eller hyresersättning, som ovan under a) sägs, eller att underkasta sig den minskning av tjänstebostaden, som skäligen må kunna ske.

d) Biskop skall bebo åt honom upplåten tjänstebostad, så framt icke Kungl. Maj:t på grund av särskilda omständigheter annorlunda medgiver, samt är skyldig ej mindre att väl vårda densamma och omsorgsfullt vidmakthålla därtill hörande planterat område än även i övrigt att i fråga om tjänstebostadens begagnande ställa sig till efterrättelse de särskilda bestämmelser, som äro eller kunna varda meddelade.

e) Biskops dödsbo ävensom prästerskapets änke- och pupillkassa, i den mån denna äger disponera biskops tjänstebostad, skall i den om-

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

fattning, som i brist på överenskommelse bestämmes av Kungl. Maj:t, upplåta nödigt utrymme i tjänstebostaden för efterträdaren å biskopstjänsten.

Särskilda bidrag och kostnadsersättningar.

9:o.

För avlönande av biträde, som erfordras för handläggningen av ärenden, sammanhängande med de ärkebiskopen i denna hans egenskap åvilande särskilda ämbetsförpliktelserna, må ärkebiskopen i enlighet med de närmare villkor och bestämmelser, som av Kungl. Maj:t fastställas, tilldelas bidrag med högst 7,000 kronor för år.

10:o.

För uppvärmning av åt biskop upplåten tjänstebostad samt för bränsle, som i sådan bostad eljest användes för hushållsändamål, äger biskop, i den ordning och omfattning, Kungl. Maj:t bestämmer, erhålla bidrag intill tre fjärdedelar av kostnaderna.

11:o.

Biskop äger, i den ordning och omfattning Kungl. Maj:t bestämmer, erhålla resekostnads- och traktamentsersättning enligt gällande resereglemente för i tjänsten företagna resor.

12:o.

Åt biskop upplåten tjänstebostad må genom det allmännas försorg förses med rikstelefonförbindelse i enlighet med de närmare föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas.

13:o.

Biskop, som på grund av vad under punkt 8:o c) stadgats nödgas avträda åt honom upplåten tjänstebostad, äger åtnjuta skälig gottgörelse för flyttningskostnaden efter Kungl. Maj:ts bestämmande. Har genom flyttningen eller i följd av en eljest uppkommen mera väsentlig, vid biskops tillträde av tjänsten icke förutsedd rubbning i bostadsförhållandena skada eller förlust åsamkats biskopen, må denne, likaledes efter Kungl. Maj:ts bestämmande, tillerkännas skälig ersättning härför.

14:o.

För underhåll av till tjänstebostad hörande planterat område må Kungl. Maj:t, där särskilda förhållanden så föranleda, tilldela biskop visst bidrag.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Emeritilöner.

15:o.

Biskop skall vara skyldig att mot åtnjutande av emeritilön avgå från tjänsten,

a) när han fyllt sjuttio år eller

b) när han — utan att hava uppnått nämnda ålder — under tre på varandra följande år varit på grund av sjukdom, vanförhet eller lyte ur stånd att utöva sin tjänst och av sådan anledning finnes vara för framtiden därtill oförmögen,

ävensom att underkasta sig härutinnan eller i övrigt rörande pensionering framdeles meddelade ändrade bestämmelser.

Biskop, som utnämnts till sin tjänst före den 1 mars 1935, skall dock icke mot sitt bestridande vara skyldig att mot åtnjutande av emeritilön avgå från tjänsten, förrän han fyllt sjuttiofem år.

16:o.

Innehavare av emeritilön utses av Kungl. Maj:t, som i samband därmed bestämmer den tidpunkt, då emeritilönen skall tillträdas.

17:o.

Emeritilön utgår med 9,000 kronor för år samt därjämte — där dyrtidstillägg eller annan därmed jämförlig förmån utgår till f. d. befattningshavare i statens tjänst, vilka åtnjuta pension enligt civila tjänstepensionsreglementet — med sådant tillägg å emeritilönebeloppet enligt samma grunder, som äro eller varda bestämda för dylika statens f. d. befattningshavare.

Innehavare av emeritilön är för egen del befriad från erläggande av å honom belöpande pensionsavgift till prästerskapets änke- och pupillkassa.

18:o.

Vad i fråga om emeritilön åt präst, som avses i lagen om reglering av prästerskapets avlöning, finnes stadgat därom, att rätten till sådan lön skall vara förverkad, där den som åtnjuter lönen blivit dömd prästämberetet förlustig, ävensom att emeritilön ej må i mät tagas eller med kvarstad beläggas, skall även gälla i fråga om emeritilön åt biskop.

För biskoparnas avlöning avsedda medel.

19:o.

All kostnad för beredande åt biskoparna av dem härförut tillerkända förmåner gäldas av kyrkofonden. Sålunda skola ej mindre av fonden

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

bestridas för biskop bestämda kontanta allmänna löneförmåner, särskilda bidrag och kostnadsersättningar samt emeritilön, än även ur fonden utgå kostnad för

byggande och underhåll av erforderliga hus å för tjänstebostad anvisad publik fastighet,

anläggande av trädgård eller annan plantering å sådan fastighet,

uppförande och underhåll av stängsel kring, anläggning och underhåll av gårdsplan och väg till samt utskylder och andra avgifter för dylik fastighet,

förhyrning av tjänstebostad,

anskaffning och underhåll av möblering, som under punkt 8:o avses, samt

anordnande av rikstelefonförbindelse, som under punkt 12:o sägs,

ävensom kostnad för pensionsavgifter, som under punkt 17:o avses.

I den mån det enligt hittills gällande bestämmelser åvilas domkyrka att deltaga i kostnad för tillhandahållande åt biskop av tjänstebostad med vad därtill hörer samt sådan kostnad varder domkyrkan ålagd, skall vad ur kyrkofonden sålunda för domkyrkans räkning förskjutes ersättas fonden av domkyrkans medel. Likaså skall kyrkofonden i vederbörlig ordning ersättas kostnad, som av densamma eljest för domkyrkan eller för domkapitlets räkning förskjutes för av dessa disponerad del av fastighet, som i denna punkt avses.

20:o.

Till statskontoret skola för den disposition, som nedan under 21:o sägs, överlämnas dels den s. k. Strängnäs stifts episkopalfond samt Göteborgs stifts biskopshuskassa och reparationsfonden vid biskopshuset i Härnösand, dels ock alla i övrigt inom stiftens förvaltade fonder och andra kapitaltillgångar, i den mån de äro avsedda för biskoparnas avlöande.

21:o.

a) Till kyrkofonden skola överföras biskopslöneregleringsfonden och Lunds biskopslönemedels besparingsfond; Kungl. Maj:t likväl förbehåller att av de från biskopslöneregleringsfonden överförda kapitaltillgångarna, jämlikt hittills tillämpade grunder, disponera erforderliga belopp för utlämnande av lån eller bidrag åt biskop eller biskops rättsinnehavare till gäldande av kostnad, som uppkommit på grund av den biskopen såsom boställshavare enligt hittills gällande bestämmelser åvilande byggnads-skyldighet.

b) Till kyrkofonden skola därjämte överföras Strängnäs stifts episkopalfond ävensom övriga jämlikt punkt 20:o till statskontoret överläm-

*(Kungl. Maj:ts förslag:)**(Utskottets förslag:)*

nade tillgångar, i den mån dessa senare icke äro särskilt avsedda för byggande och underhåll av biskopshus eller utgöras av ersättningsmedel för mark, som tillhört åt biskop i stad upplåten bostadsfastighet.

c) Göteborgs stifts biskopshuskassa och reparationsfonden vid biskopshuset i Härnösand ävensom övriga jämlikt punkt 20:o till statskontoret överlämnade tillgångar, som ej enligt vad under b) härovan sägs skola till kyrkofonden överföras, skola, tillsvidare och intill dess annorledes kan varda bestämt, av statskontoret förvaltas samt var för sig bokföras. Avkastningen av en var sådan tillgång skall, så länge dylik särförvaltning består, årligen tillföras kyrkofonden.

d) Tillika skall kyrkofonden tillföras dels ersättning av statsverket för de anslag i kronotonde m. m., för vilka gottgörelse enligt riksstaten för närvarande tillkommer biskopar och biskopslöneregleringsfonden, dels ock avkomsten av samtliga för biskoparnas avlönande anslagna fastigheter — vare sig sådan fastighet för närvarande är anvisad viss biskop på lön eller avkastningen därav ingår till fond — dock endast i den mån fastighet eller del därav icke skall disponeras för tjänstebostad åt biskop.

Tillämpningsbestämmelser.

22:o.

Angående vårdsnaden om de åt biskoparna upplåtna tjänstebostäder samt angående tillämpningen i övrigt av förestående bestämmelser, utöver vad därom är eller varder i lag stadgat, ävensom angående tidpunkten för bestämmelsernas ikraftträdande skall gälla vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende förordnar.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

B. Förordning
angående förvaltningen av de för biskoparnas avlönande
anslagna fastigheter.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Sådan för biskoparnas avlönande anslagen fastighet eller del av dylik fastighet, som jämlikt vad därom är särskilt stadgat anvisats för tjänstebostad åt biskop, utgör *biskopsgård*.

Där Kungl. Maj:t för tillgodoseende av något domkapitlets eller domkyrkans behov i förekommande fall finner särskilt utrymme kunna utan olägenhet beredas domkapitlet eller domkyrkan å samma fastighet, varå tjänstebostad för biskop skall vara förlagd, må, då Kungl. Maj:t så bestämmer, jämväl dylikt utrymme anses tillhöra biskopsgård.

I denna förordning avsedd fastighet, varå biskopsgård ej skall vara förlagd, liksom ock, där av sådan fastighet särskilt område skall utgöra biskopsgård, övrig del av fastigheten, benämnes biskopshemman.

För biskoparnas avlönande anslagen fastighet, varå biskopsgård ej skall vara förlagd, liksom ock, där av sådan fastighet särskilt område skall utgöra biskopsgård, övrig del av fastigheten, benämnes biskopshemman.

2 §.

Biskopsgård och biskopshemman förvaltas av stiftsnämnden, biskopsgård enligt de särskilda föreskrifter Kungl. Maj:t meddelar och biskopshemman i enlighet med vad för allmänna kyrkohemman är stadgat.

Denna förordning skall träda i kraft å dag, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Därvid skall iakttagas:

Fastighet, som under tiden närmast före denna förordnings ikraftträdande utgör bostadsboställe för biskop eller eljest av biskop innehaves på lön, skall av biskopen avträdas från och med dagen, då förordningen, enligt vad ovan stadgats, träder i kraft.

Å varje här avsedd fastighet, beträffande vilken nybyggnads- och underhållsskyldighet jämlikt hittills gällande bestämmelser åligger biskopen, skall, i anledning av fastighetens avträdande vid nämnda tidpunkt, mellan biskopen såsom avträdande boställshavare och stiftsnämnden för

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

kyrkofondens räkning såsom tillträdare förrättas husesyn i hittills gällande ordning. Sådan syn skall dock icke företagas

å av myndighet utarrenderad lönefastighet, därest den för fastigheten närmast före biskopens här angivna avträdesdag löpande arrendeperioden sträcker sig utöver nämnda dag samt arrendatorn på grund av upplåtelseavtalet har att helt svara för nybyggnads- och underhållsskyldigheten beträffande fastigheten och fullgörandet därav desslikes prövas vara vederbörligen säkerställt, samt ej heller

å fastighet, vari bostad för biskop är anvisad, där det, jämlikt särskilt bestämmande, helt ankommer å vederbörande domkyrka eller viss kassa eller fond att svara för den biskopen, enligt vad ovan sagts, beträffande sådan fastighet åliggande nybyggnads- och underhållsskyldigheten.

Där husesyn, enligt vad sålunda föreskrivits, skall företagas, ankommer det å stiftsnämnden att därom föranstalta. *Sådan syn må icke hållas senare än sex månader efter den för biskopen bestämda avträdesdagen.*

Där husesyn, enligt vad sålunda föreskrivits, skall företagas, ankommer det å stiftsnämnden att därom föranstalta.

Vad här stadgats i fråga om biskops avträdande av fastighet, skall i tillämpliga delar gälla jämväl för biskops tjänst- eller nådårsberättigade dödsbo samt för prästerskapets änke- och pupillkassa, i fall då någon av dessa vid förordningens ikraftträdande innehar fastighet, varom nu är fråga.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

C. Lag**om ändrad lydelse av 3 och 6 §§ lagen den 30 augusti 1932 (nr 404)
om kyrkofond¹.**

Härigenom förordnas, att 3 och 6 §§ lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

3 §.

Från statsverket — — — — — kyrkofonden utgå

1) ersättning med — — — — — m. m. samt

2) ersättning dels med tillhoppa 301,250 kronor för vissa tidigare av prästerskapet i territoriella pastorat åtnjutna statsanslag, dels ock med 117,200 kronor för dylika anslag, som tillförne åtnjutits av biskopar eller utgått till biskopslöneregleringsfonden,

skolande dessa ersättningar inom januari månad för året utbetalas till kyrkofonden.

Ytterligare skola till kyrkofonden ingå:

3) inkomst av — — — är beläget, (allmänna kyrkohemman) ävensom inkomst av fastigheter, vilkas avkomst, jämlikt *av Konungen och riksdagen antagna* bestämmelser för biskoparnas avlönande jämte *grunder* för dispositionen av därtill avsedda medel, tillförts kyrkofonden, (biskopshemman);

3) inkomst av — — — är beläget, (allmänna kyrkohemman) ävensom inkomst av fastigheter, vilkas avkomst, jämlikt *punkt 21:o av de år 1936 antagna ändrade* bestämmelser för biskoparnas avlönande jämte *nya grunder* för dispositionen av därtill avsedda medel, tillförts kyrkofonden, (biskopshemman);

4) — — — — —

8) ränta och annan vinst å andra av statskontoret förvaltade kapitaltillgångar, varav avkastningen, jämlikt de under 3) här ovan angivna grunder för dispositionen av till biskoparnas avlönande avsedda medel, skall tillföras kyrkofonden.

6 §.

Enligt vad särskilt är stadgat skola av kyrkofonden gäldas

dels kostnad för avlönande av biskoparna och av präster, som avses i lagen om reglering av prästerskapets avlöning, ävensom

dels kostnad för avlönande av biskoparna och av präster, som avses i lagen om reglering av prästerskapets avlöning, ävensom

¹ Senaste lydelse av 3 och 6 §§, se 1934: 545.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

för beredande av emeritilön för dylika präster samt för vissa prästmän i ledande ställning i missionens och diakoniens tjänst, allt i den omfattning, som är närmare bestämd

i de av Konungen och riksdagen antagna bestämmelser för biskoparnas avlönande jämte grunder för dispositionen av därtill avsedda medel,

i lagen om reglering av prästerskapets avlöning jämte de därtill anslutna lagarna om provisorisk tilläggslönn åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. m., om resanslag åt vissa präster i nyreglerade pastorat, om emeritilöner för präster och om dyrtidstillägg åt präster samt

i lagen om emeritilöner för vissa prästmän i ledande ställning i missionens och diakoniens tjänst,

dels jämlikt 5 och 6 §§ ecklesiastik boställsordning bestämda arvoden åt ordförande i boställsnämnder, arvoden och ersättningar åt ledamöter i stiftsnämnder samt avlöningar åt stiftsjägmästare och biträden åt dessa ävensom andra omkostnader för stiftsnämndernas verksamhet,

dels ock jämlikt lagen den 21 november 1925 beviljade anslag för uppförande av prästgårdar inom Härnösands och Luleå stift.

(Utskottets förslag:)

för beredande av emeritilön för dylika präster samt för vissa prästmän i ledande ställning i missionens och diakoniens tjänst, allt i den omfattning, som är närmare angiven

i bestämmelserna för biskoparnas avlönande jämte grunder för dispositionen av därtill avsedda medel,

dels ock jämlikt lagen den 21 november 1925 beviljade anslag för uppförande av prästgårdar inom Härnösands och Luleå stift.

Härutöver skola av kyrkofonden utgöras:

- 1) tillskott till pastorat enligt vad i 7 § stadgas;
- 2) anslag, som Konungen — — — — prästerlig befattning;
- 3) kostnader för förvaltningen av biskopshemman;
- 4) kostnader för förvaltningen av allmänna kyrkohemman;
- 5) anslag, som Konungen må finna skäligt bevilja prästman för särskild prästerlig tjänstgöring inom riket, dock att för ändamålet icke under något år må användas mer än 400,000 kronor;
- 6) pensionsavgifter till prästerskapets änke- och pupillkassa för innehavare av prästerlig emeritilön samt för pensionerad teologie professor, som innehaft kyrkoherdetjänst i prebendepastorat;
- 7) *anslag, som av Konungen och riksdagen beviljas för bestridande av sådana av domkapitlens*

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

verksamhet föranledda ersättningar, som i 11 § lagen om domkapitel avses;

8) anslag, som — — — äger samband;

9) anslag till extra utgifter med ett belopp av tillhopa högst 25,000 kronor för år, som efter Konungens bestämmande må användas till bestridande av kostnad för härförut i denna paragraf icke särskilt angivet kyrkligt ändamål.

7) anslag, som Konungen och riksdagen finna skäligt ställa till vederbörande statsdepartements förfogande för anlitande av biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband;

8) anslag till extra utgifter med ett belopp av tillhopa högst 25,000 kronor för år, som efter Konungens bestämmande må användas till bestridande av kostnad för härförut i denna paragraf icke särskilt angivet kyrkligt ändamål.

1. Denna lag skall träda i kraft å dag, som Konungen bestämmer.

2. Med ikraftträdandet av bestämmelsen i 6 § 6) i dess lydelse enligt denna lag upphävas lagarna den 28 oktober 1932 (nr 478) om gäldande ur kyrkofonden av pensionsavgift, belöpande å innehavare av prästerlig emeritlön med flera, och den 20 juli 1933 (nr 489) om gäldande i visst fall ur kyrkofonden av pensionsavgift till prästerskapets änke- och pupillkassa, tillika med de särskilda stadganden, som tillkommit med stöd av sistnämnda två lagar.

3. Kyrkofonden skall beträffande de fonder och andra kapitaltillgångar, vilka jämlikt de av Konungen och riksdagen antagna bestämmelser för biskoparnas avlönande jämte grunder för dispositionen av därtill avsedda medel överförts till kyrkofonden, svara för samtliga de utgifter, som enligt allmän författning eller särskilda, i behörig ordning meddelade bestämmelser redan blivit anvisade till utgående från dessa tillgångar.

3. Kyrkofonden skall beträffande de fonder och andra kapitaltillgångar, vilka jämlikt de i 3 § 3) angivna grunder för dispositionen av till biskoparnas avlönande avsedda medel överförts till kyrkofonden, svara för samtliga de utgifter, som enligt allmän författning eller särskilda, i behörig ordning meddelade bestämmelser redan blivit anvisade till utgående från dessa tillgångar.

D. Lag

om ändrad lydelse av 6 § lagen den 4 januari 1927 (nr 1) angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt¹.

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 4 januari 1927 angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

6 §.

Där, i enlighet med vad i denna lag sägs, utbyte eller försäljning äger rum av fastighet, vars avkomst i sin helhet ingår till kyrkofonden, skall den behållna mellangiften eller köpeskillingen, såvida ej annan disposition därav varder av Konungen föreskriven, överlämnas till nämnda fond.

Sker utbyte — — — — för pastoratet.

Huruledes, beträffande — — — — Konungen förordnas.

Denna lag skall träda i kraft å dag, som Konungen bestämmer.

2:o) *hemställa*, att de i ämnet väckta motionerna, i den mån de ej genom utskottets hemställan under 1:o) vunnit beaktande, ej måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

3:o) *anmäla*, att särskilt utlåtande kommer att avgivas angående förslaget om införande i lagen om kyrkofond av bestämmelse angående anslag ur fonden till vissa för domkapitlens verksamhet avsedda ersättningar.

Stockholm den 3 juni 1936.

På första lagutskottets vägnar:

S. LINNÉR.

¹ Senaste lydelse av 6 §, se 1932: 403.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Klefbeck, Velander**, *Svenson* i *Eskhult**, *Norling*, *Otto Wangson*, *Ekströmer*, *Karlsson* i *Gillberga* och *Verner Andersson*;

från andra kammaren: herrar *Linnér*, *Nilsson* i *Antnäs* och *Hedlund* i *Östersund*, fru *Östlund* samt herrar *Johansson* i *Bro*, *Berg*, *Johnsson* i *Kalmar* och *Gardell* i *Stenstu*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

beträffande punkt 1:o) i utskottets hemställan av herr *Verner Andersson*, vilken anfört:

»Enligt i propositionen förebragt utredning ha biskoparnas löneinkomster under åren 1931—1935, sedan vissa av tjänsten härledda utgifter fråndragits, i medeltal pr år uppgått till sammanlagt kronor 207,492. Med de i propositionen föreslagna lönebeloppen skulle biskopslönerna med inräknandet av dyrtidstillägg uppgå till kronor 264,242, alltså en ökning av kronor 56,750.

Då en ökning av biskopslönerna av den omfattning som i propositionen föreslås ej kan anses erforderlig, får jag hemställa att riksdagen ville besluta att 'Ändrade bestämmelser för biskoparnas avlönande jämte nya grunder för dispositionen av därtill avsedda medel' punkt 6:o skall ha följande lydelse:

Allmänna löneförmåner.

6:o

Följande biskopar — — — nämligen

ärkebiskopen	27,000	kronor
biskopen i Linköpings stift	19,000	»
» » Skara »	19,000	»
» » Strängnäs »	19,000	»
» » Västerås »	19,000	»
» » Växjö »	19,000	»
» » Lunds »	22,500	»
» » Göteborg »	19,000	»
» » Karlstad »	19,000	»
» » Härnösand »	19,000	»
» » Luleå »	19,000	»

dels ock — — — att hans kontanta lön för året uppbringas till ett belopp av 19,000 kronor — — — vid berörda befattning.»